

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3378

av Annika Eclund m.fl. (KD, C, L)

med anledning av prop. 2015/16:131 Styrelser för universitet och högskolor – ledamöternas tillsättning och ansvar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nomineringsperson som ”bör ha god kännedom om den aktuella högskolans verksamhet” bör utses genom lokalt valförfarande av lärosätets profession och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att styrelserna vid alla lärosäten bör tillförsäkras en majoritet av akademiskt välmeriterade personer (docenter och professorer) och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Propositionen 2015/16:131 "Styrelser för universitet och högskolor – ledamöternas tillsättning och ansvar" handlar om tillsättningen av universitets- och lärosätens styrelser, antalet ledamöter och vissa aspekter på den funktion de ska fylla. De problem propositionen avser att lösa tycks främst vara att den nu gällande ordningen med s.k. nomineringsgrupper inte fungerar tillräckligt väl. Regeringen anser inte att landshövdingarna längre ska vara självskrivna ledamöter i nomineringsgruppen men framhåller vikten av att nomineringen kan ske efter lokalt samråd. Framdeles föreslås endast två nomineringspersoner fylla funktionen av valberedning. Av dessa ska regeringen utse en person som ska företräda ”ett övergripande statligt intresse” samt, efter förslag från den lokala högskolan, en annan person som ”bör ha god kännedom om den aktuella högskolans verksamhet”. Syftet är ”att skapa förutsättningar för att styrelserna vid universitet och högskolor får en ändamålsenlig kompetens så att svensk

högre utbildning och forskning även i fortsättningen kan hålla en internationellt sett hög kvalitet”.

Universitet och högskolor är emellertid inte vilka myndigheter som helst. De har att tillhandahålla utbildning och forskning på hög nivå och därmed är den akademiska kompetensen, liksom det kritiska tänkandet, faktorer som måste tillmätas avgörande betydelse. Det finns flera oklarheter i propositionstexten, dels när det gäller verksamhetsstyrningen, vilken främst bör ske genom regleringsbrev och resursfördelningssystemet, dels när det gäller de två nomineringspersonerna. Dessa två föreslagna nomineringspersoner, där den ena utses direkt av regeringen och den andra, som ”bör ha god kännedom om den aktuella högskolans verksamhet”, utses efter förslag från högskolan i fråga. Det sistnämnda ska enligt propositionen dock inte tolkas som att det måste vara högskolestyrelsen som föreslår. Här vore det välgörande om det av riksdagsbeslutet tydligt framgår att personen i fråga ska nomineras efter valförfarande bland lärosätets profession. På så sätt säkerställs såväl god lokal kännedom som akademisk kompetens, något som saknas i propositionen.

Regeringen föreslår vidare att personal- och studentrepresentanter fortsättningsvis ska vara fullvärdiga styrelseledamöter men de övriga, de s.k. externa ledamöterna, ska alltid utgöra majoritet. Regeringen anser att det är ”ett viktigt sätt” att ge regeringen möjlighet att utkräva ansvar och att styra sina myndigheter. Också här haltar propositionstexten betänkligt. Lika viktigt som regeringens möjlighet att styra lärosätena är att den akademiska kompetensen och den lokala kännedomen ges ett avgörande inflytande i lärosätets styrelse. En enkel lösning är att säkerställa att styrelserna vid alla lärosäten får en majoritet utsedd av professionen. De bör representera olika discipliner med förankring i det omgivande samhället och antingen vara lokala eller externa ledamöter men tillsammans aldrig utgöra en minoritet.

Det behöver också i förslaget tydliggöras att styrningen av lärosätet ska göras i nära samverkan med lärosätets rektor. Även det direkta studentinflytandet måste säkras i propositionen. På denna punkt har remissinstanser också påpekat att studentrepresentanten spelar en viktig roll för studenternas inflytande i styrelsens sammansättning och att detta äventyras av regeringens förslag. Vi delar inte regeringens uppfattning att föreslagen skrivning i propositionen ej kommer påverka studentinflytandet negativt.

Annika Eclund (KD)

Fredrik Christensson (C)

Christer Nylander (L)